

Töölise Hääl

Eestimaa Töolisühingute Keskliidu häälekandja

Nr. 12

Detsember 1929

II aastakäik

Tellimise hind postiga:
 Aastas . . . . . 120 senti
 6 kuu peale . . . . . 60 "
 3 " " . . . . . 30 "
 1 " " . . . . . 10 "
 Tellimisi võtavad vastu kõik
 postkontorid ja ametiühingud.

Ilmub 1 kord kuus.
 Address: Tallinn, W. Pärnu mnt. 31.

Üksiknumber 10 senti.

Kaalutuste hinnad:
 1 lehekülj . . . . . 20 kr
 1/2 " . . . . . 10 "
 1/4 " . . . . . 6 "
 1/8 " . . . . . 3 "
 Teksti ees ja tekstis —
 50% kallim.

Sisukord: 1) Meie jõulud. 2) XIII rahvusvaheline töökonverents. 3) Külalisi kolmelt maalt. 4) Rahvusvahelise Ametiühingulise Liidu juhatus koosolek 21. ja 22. nov. 1929 a. 5) Tööstuste juhtimise ümberkorraldamine Wenemaal. 6) Kaitsetollid ja palgakõrgendus. 7) Nõukogude-Wenemaal puhkepäewad kaotatud. 8) Rootsi ametiühingute keskliit 1928 a. 9) Wabad ametiühingud ja Kommunistlik ametiühingute kongress. 10) Meie jõulukülaline. 11) Kõigi silmad on pöördud Austriale. 12) Sotsiaalsest töödigusest. 13) Sotsiaalne ümberkorraldus. 14) Punaste ametiühingute internatsionaali telgitagustest. 15) Näljahädad keskajal. 16) Teateid ametiühingutest.

Emal, kas Kristus toob meile leiba?!

Meie jõulud.

Ametiühingulise mõtte uuestisünd.

Jõulud! Pea kahetuhande aasta kestes on istutatud neil pühadel inimkonna hinge suuri, rõõmsaid lootuseid. „Sgal aastal jälle“ püütakse kustutada seniseid pettumusi, uinutada rahulolematust ja sõjendada kannatlikkust. „Sgal aastal jälle“ kostab jõulujutlustest — „rahu maa peal ja inimestest hea meel.“

On forrafski kujukil kahe aastatuhanda jooksul need rõõmsad lootused läinud täide, on rahujutlustajad katetki teinud rahu, jäädawat rahu kindlustada?

Wastuse annawad armud.

Kuidas saame kõnelda lootuste täideminefust, kui meie ei tea maailmas ainjatti maad, kus ei walitjeks tööpuudus, mis rahuwahulkade wilefjustumise tähtsamaks põhjuseks. Miljonid inimesed on nagu ülesligijeks jaanud, neid ei waja keegi, nende jaoks ei leidu kriitlikus iihiskonnas juutait leiba.

Wõi on „rahu maapeal“ kindlustatud, kui 30 miljonit inimest peetakse alalijelt piisfi all, kui teaduslikkudes asutustes äsjitatakse ja ergutatakse teadlasi pingutama oma ojusfid ifka hirmjamate ja häwitawamate tapariistade leiutamijeks!

Ei, see on wõlts, mida jutlustatakse „igal aastal jälle“, see on filmofirjalikkus, mille ainjaks sihiks waid petta hulki, lämmitada nende ifetegewust. —

„Sa inimestest heameel!“

Jõulud on rõõmupühad, mil inimesed tahawad walmitada iiksteifele headmeelt. Aga just jõulude ajal nähtuwad kõige terawamini klassiwahed. Kas ei pea waejed tundma oma häda kahetordjena, kui nad näewad äride waateafendel kuhjasid kõige kannimaid kauppu, millest nad ei saa muretjeda midagi, et walmitada headmeelt oma ligimestele, wõi

ifegi kustutada nende nalga. Karm talw iihes kaswawa tööpuudusega — need on mida töölis-ija ja -ema saawad kindida jõuluts oma lastele.

Rõõmu ja headmeelt tunnewad praegu iifsi need, kes igati kindlustatud, neile on jõulud rõõmupühadeks.

Tundes jõulude ajal eriti terawalt klassiwahesid, peab töölikfond wõtma neid pihi ka oma moodi. Nagu pärast talwist pööripäewa hakkab walgus saama iilefaalu pimeduse üle, nõnda peame meiegi „igal aastal jälle“ tuletama meelde, et meie aate päife, mis küll jätunud seljataha talwije pööripäewa, pole weel siiski jõudnud tõusta nii kõrgele, et tema walgusejääras puhkeks õitfele proletari-aadi elu. Meie jõulud ei tohi uinutada meid ega lämmitada meis ifetegewust; karge ja karm talwipiha ilmastiif peab äratama meis kirglist tahet saada rutemini iile praegusaja iihiskondlikust pimedusest, wilefjustest ja wae-wast. Meie ei oota kriitlikult jõululapfeld õnnistust, mida jutlustatud firifutes juba kaks aastatuhandat, waid paneme kogu oma lootuse ifeenestele. Meie jõulujutluse aluseks pole jalm ewangeelsumist, waid wõitluse elu eest kujunenud tõde — töölikklassi wabastamine on töölikklassi enese asi!

Mõteltge siis neil pühadel, mil teie olete töölt wabad, et jeda tõde ellu wiia suudate iifsi iihijeli, organifeeritud jõul, oma klassi organifatsioonide — ametiühingute kaudu. „Sgal aastal jälle“ peab uuesti siindima ametiühingulife tegetwufe mõte, „igal aastal jälle“ peab ta tungima ifka suurematesse ja laialijematesse hulkadesse, kuni kord kätte jõuab tund, kuma oleme kiillalt wõimsad maksima panema uue, jotsialistlikku korra, mil-lal on „rahu maapeal ja inimestest hea meel“.

XIII rahwuswaheline töökonerents.

Peeti Genfis 10.—26. oktoobrini.

R. a. oktoobris (10.—26.) peeti Genfis 13. töökonerents, mille päewakord sijaldas eranditult meretöö küsimusi, mispärafi jeda 3-daks meretöökonerentsiis nimetati.

Konerentsi päewakord sijaldas 4 punkti:

1. Tööaja reguleerimine laemal.
2. Meremeeite kaitfe haigusite puhul ning haigusife kindlustus.

3. Meremeeite heaolu arenemine jada-mais ja

4. Raewajuhtkonna futjekompetentsufe alampiiri määramine.

Kõit need olid efimest korda päewakorral, mispärafi konerents ettewalmitawat ilmet kandis, piirdudes waid k u i s i m u s t e püstitamijega, millistele Rahwuswaheline Töö-

biuroo walitjusest wastuseid hangib, mille põhjal juis konventsjooni eelndu walmistatakse ja teisele konverentsile esitatakse.

Ülalmärgitud neljast päewaforrapunktiist omawad kaks esimest olulijema tähtsuse meie meremeestele. Kuna termes reas riikides, nagu: Prantjumaal, Norras, Rootjis, Soomes, Hispaanias jne. on tööaeg meremeestel normeeritud ja edujega, mujal kollektiivlepinguga, on Eesti meremeeste tööaeg normeeritud waid kombega, mida igaüks võib oma äranägemise järgi muuta.

Konverentsil wastuõdetud walitjusele esitatawates küsimustes wäljendub joom mitte ainult reguleerida meremeeste tööaega, waid reguleerida jeda 8-tunnilise tööpäewa alusel.

Kas wastaw konventsjoon järgmisel konverentsil kawatjetawa fuju omab, on raske ennustada. Kõik oleneb jellest misjugujele jehjuhohale ajuwad walitjused, andes esiteks wastuseid küsimustele ning hiljem juhtnõore oma esindajaile järgmisel konverentsil.

Teise päewaforrapunkti kohta wastuõdetud küsimuste kompleks wäljendab püüet rahwuswaheliselt korraldada laewaomaniku isiklikku wastutust wigastanud wõi haigestunud meremehe eest laewal, samuti luua hai-

gufindlustust meremehele ja ta perekonna litgetele.

Konverentsil wõeti wastu rida rejalitjooone, mis peamiselt Naasia meremeeste poolt esitati. Neis nõuti, et Tööbiuroo erilijell püüaks uurida ning walgustada Naasia meremeeste äärmiselt wiletjaid töölusid ja nende parandamiseks tarwilijti jamme astuda.

Konverentsil puudus täiesti Norra esindus, walitjuse ja parlamendi omawahelije konfliktti tõttu.

Ingliismaalt puudus tööandjate resp. laewaomanikkude esindus, kes keeldusid konverentsiist osawõtmaist jeeetõttu, et tööliste resp. meremeeste esindus polnud neile meeltmööda. Inglije laewaomanikke toetas terve laewaomanikkude rühm oma kuulja 4-päewalije „streigiga“, mis lõppes jiiiski oluliste tagajärgedeta.

Nagu märgitud, fandis jee konverents ettewalmistawat ilmet, kuna küsimused lõplikuult otjustatakse järgmisel merekonverentsil, mis arwatawasti 1931. a. peetakse. Wahemaal on meremeeste organijatsioonide ülesanne intensiimijet jijemist organijeerimistööd teha, jest peatähitjuse omab iffagi tugew organijatsioon. M. G.

Külalisi kolmelt maalt. Transporttöölise konverents.

Rahwuswahelise Transporttöölise Föderatsiooni peasekretär Finnen.

Kokkuleppel Soome, Läti, Poola ja Eesti meremeeste, raudteelaste ja tänawraudteelaste organijatsioonidega, kutjub Estimaa Töölisühingute Kesklüüdu juhatus 28. detjembris j. a. kokku ülalnimetatud maade transporttöölise konverentsi, millest wõtaw aja ka Rahwuswahelise Transporttöölise Föderatsiooni peasekretär E. Finnen.

Konverentsi päewaford on esialgu järgmiselt kokku jeeatud: 1) konverentsi awamine; 2) juhatusje walimine; 3) terwitused; 4) referaat J. L. J. tegetuise üle; 5) jektjioonide moodustamine. Meremeeste jektjiooni päewaforras oleks: 1) wastastijune informatsjioon; 2) nõupidamine kollektiivlepingute, jotsiaalindlustuse, tööaja korraldamise ja tööinspektjiooni puutuwate küsimuste üle; 3) jihtjooonte määramine edaspidijeks joostöös, 4) joojolekul üleswõetud küsimused.

Raudteelaste jektjiooni päewaforras on: 1) wastastijune informatsjioon; 2) jihtjooonte määramine edaspidijeks joostöös; 3) 8-tunnilise tööpäewa küsimus; 4) joojolekul üleswõetud küsimused.

Tänawraudteelaste jektjiooni päewaforras on: 1) wastastijune informatsjioon; 2) tulewase joostöö küsimus; 3) joojolekul üleswõetud küsimused.

Juhusel kui ihe päewaga ei juudeta läbi arutada päewaforda jeejab konverents 29. detjembril.

Rahvusvahelise ametiühingulise liidu juhatuse koosolek 21. ja 22. nov. 1929 a.

Rahvusvahelise ametiühingulise liidu juhatuse koosolekut peeti 21. ja 22. nov. s. a. Amsterdamis, kuhu olid ilmunud kõik juhatuse liikmed: Citrine, Souhauy, Jacobßen, Graßmann (Leiparti ajamele), Mertens, Dayerle, Sasßenbach, Schewenels. Mõne päevakorra punkti arutamistest võttis osa ka Rahvusvahelise ametnikkude liidu esindaja Smit.

Koosolekut avades, esimees Citrine tuletas meele seltsimees Leiparti kurba õnnetusjuhuft ja juhatuse otsustas Leipartile telegrafi teel läkitada kõige paremaid tervitusi ja soovida talle peatset paranemist. Graßmann (Leiparti ajamituna) tänas kõigi lugematute sõpruse ja sümpaatia avalduste eest, mis ühenduses Leiparti õnnetusega saabunud kõigist maist.

Rahvusvahelise ametiühingulise naiskomitee otsusi:

Rahvusvahelise ametiühingulise naiskomitee viimasel koosolekul vastu võetud otsused tulevad seisukoha võtmiseks edasi jaata kõigi maade ametiühingute keskkliitidele. Ühtlasi palutakse keskkliitidest teatada, kas nende armates on soovitatav 1930. a. juulis Stokholmis peetava rahvusvahelise ametiühingute kongressiga ühel ajal sinna kofku kutsuda ka rahvusvaheline naistööliste konverents.

Nelja maa otsusi.

(Luxemburg, Belgia, Saksja ja Prantjuma).

Peasekretär Sasßenbach andis aru 18. nov. 1929. a. Luxemburgis olnud konverentsist, kus oli selgitamisel võõraste tööliste organiseerimisküsimus. Konverentsil valiti töökommisjon, kes kuni järgmise komisjoni istanguni jaanuaris, peab välja töötama jess asjas kindlad organiseerimisküsimused ja rahalised ettepanekud.

Nooremate ametiühinglaste rahvusvaheline koosviibimine.

See esimene kokkutulek on määratud 1930. a. 24.—31. augustiks Bernausse, Berliini ligikal, Saksja ametiühingute liidu koostöös.

Rahvusm. ametiühingute liidu sekretariadile tehti kohuseks välja töötada jess puhks vastav tööplaan:

Genfi küsimused:

Juhatus käitab ja lahendas mitmesugu-

seid Genfi ja kahe ligemal ajal kofku astu- wate rahvusvaheliste töökonverentside töösse puutu waid küsimusi. Abisekretär Schewenelsi eriliseks kohuseks on Genfi asjad ja rahvusm. ametiühingulise liidu esindajana peab ta oja võtma kõigist Rahvusvahelise töökonverentsiga ühenduses olevatest konverentsidest ja koosolekuteft.

Lõpuks arutati mitmesuguseid jooks waid küsimusi, nagu rahvusm. ametiühing. liidu tulema aasta juulikuur konverents Stokholmis ja mitmesugused teised temaga seotud erikonverentsid. Selle konverentsi jaoks kof- kuseatud päevakord kiideti heaks ja jaadeti laiali üksikutele keskkliitidele seisukoha võt- miseks.

Mitmesuguste sisseniste organiseerimise asjade lahendamise järele lõpetati jee- tõrdne töö ja otsustati uuesti kofku tulla 27. ja 28. jaanuaril 1930. a. Amsterdamis.

Palgaliikumiseft Rootsis.

Rootsi jotsiaalrõukogu avaldas hiljuti andmed möödunud aasta palgastatistika kohta Rootsis.

Statistika haarab 3700 ettevõtet ja 300.000 töölisi, kelle hulgast on enam kui 225.000 täiskas wanud meestöölisi.

Tööstusettevõtetelt jaadud andmetel oli keskmise töölise teenistus Rootsis 1928. aastal 2700 krooni, päewas 9,69 fr. ja tunnis 1,22 krooni. Sellejärele on aastafed teenis- tused, võrreldes 1913. aastaga tõusnud 117%, — päewateenistused 24% ja tunni- teenistused 171%. Wahe profsentides aasta, päewa ja tunniteenistuse wahel on jeeletatav jellega, et kahesjatunnilise tööpäewa maks- mapanemisega on töötundide arw aasta jooksul wähenenud.

Wõrreldes 1927. aastaga on 1928. aastal tööliste keskmise teenistus wähenenud 2% võrra, mis on jeeletatav maaleidnud töö- seisukutega ettevõtetes.

Keskmine naistööliste teenistus 1928. aastal on arwestatud 1650 krooni, päewa- teenistus 5,71 fr. ja tunniteenistus 0,73 fr.

Kui võrrelda palgaliikumist eluülespida- mise tarbeainete indekside muutustega, siis näeme, et tööliste reaalteenistus igal aastal 1922. aastast peale on järjekindlalt tõus- nud ja võrreldes 1913. aasta reaalteenistu- sega on praegu 32% kõrgem.

Tööstuste juhtimise ümberkorraldamine Wenemaal.

Kõik võim direktori kätte.

Wene kommunistliku partei Keskkomitee on hiljuti vastu võtnud otsuse, mis toob põhjapanevaid muudatusi tööstuste juhtimises Wenemaal. See otsus, milline on tänuks mitte ainult kommunistliku partei organisatsioonidele, vaid ka ametiühingutele ja tööstuste juhatajatele, toonitab tööstuste ühtlase juhtimise vajadust ja direktorite autoriteedi põhimõtet. Kolme tööstust juhtiva orgaani — direktori, tööliste nõukogu ja kommunistliku partei rakuse ülesanded ja kohustused üksteise vastu ei ole küllalt selgelt ära märgitud. Ametiühingud ja kommunistlikud rakused segavad endid asjadesse, mille korraldamine ainult juhataja hooleks peaks olema. Selle tõttu ei ole mitmesugused majanduslikud küsimused leidnud lahendamist, vaid on kõige armetumal kombel üksteisega segi paisatud.

Kommunistliku partei Keskkomitee otsuses jekelatakse sellepärast, et nende segaduste kõrvaldamiseks on tarmilik ettevõtte juhatast ainuüksi vastutavaks teha ettevõtte juhtimise eest, et tõsta töödistsipliini, tööviljakust ja ühiskvalimistuse hulka.

Nüüdsest peale on ühe ettevõtte direktor ilmtingimata ainuüksi vastutav tootmisplaanide täitmise ja eelarve eest. Ainult temal ühinda on õigus tööstuse alal

anda määrusi töölistele, ametnikele ja teenijatele. Need on kohustatud antud määrusi täpselt täitma, vaatamata sellele millise seisukoha nende kohta võtavad ametiühingud ehk kommunistlikud rakused. Direktoril on ainuüksi õigus määrata kohtadele ametnikke ja tehnilist personali. Tööliste tööle võtmise ja lahendamise juures jääb direktori otsus maksma, vaatamata ka sellele, kui ametiühingud ja kommunistlikud rakused asuvad teisel seisukohal. Nemad võivad oma seisukohad füiski teatavaks teha kõrgematele ametiühingulistele ja majanduslikele organisatsioonidele. Ettevõtte ehk selle osakonna juhataja kohuseks on kõiki abinõusid tarvitusele võtta töödistsipliini tõstmiseks, mille juures füiski tööliste ettepanekutele neid huvitavate küsimuste juures peab tähelepanu pöörama. Edasi nõutakse otsuses, et ametiühingud peavad, tähelepanes tööliste kultuurilisi ja majanduslisi huvisid, energiliselt kaasa aitama tootmisplaanide täitmiseks. Tööliste nõukogud peavad kõik võimaliku tegema tootmisplaanide läbiviimisel. Milgil tingimustel ei tohi nemad ennast aga segada ettevõtte juhtimisesse.

Kommunistlikud rakused peavad loogu oma mõju maksma panema, et tööstuse ühtlase juhtimise põhimõtet läbi viia ja juhataja autoriteeti tõsta.

Kaitsetollid ja palgakõrgendus.

Miks oleme tollide vastu?

Kui hiljuti Ameerika tööminister Davis jälle korid kõneles palgade juurusest, füis lõpetas ta oma jutuga järgmiste sõnadega: „Maa heaolu oleneb tööliste palgajuurusest“. Kõrgu tööliskõikumine on antud korral Davis'iga ühel arvamisel. Ometi lähuvad iffa veel lahtu mõtted, kuidas muretseda tööliste kõrgemat palga. Osa juhtivaid ameerika ametiühinglasi peavad selle eelduseks kaitsetolle, milledega nad ei näe üldse võimalikugi olevat parandada tööliskõrva palgaolu. Teised aga tõendavad, et tollidel pole palgakõikumise lahendamisel mingit tähtsust. Mii avaldas S. Lewis töö, kus ta toob järgmisi mõtteid:

Tööstuses tegutsivatest ameerika töölis-

test saab ainult üks väike osa mõningaid hüvesid kaitsetollidest. Kõga näiteks 65.000 õlitöölisi ja 228.000 autotöölisi ei saa kaotada mingit tollikaitset, sest neid jaadusi võib vedada vabalt füisse. Samuti pole tolle puutööstuses, kus tööl 473.000 inimest, kõrgem tööstuses — 201.000 inimesega, jahutööstuses — 111.000 töölisega, pagaritööstuses — 160.000 töölisega, nahatööstuses — 215.000 töölisega, ajaleheasjanduses — 117.000 töölisega, trükitööstuses — 250.000 töölisega, paberitööstuses — 123.000 inimesega, elektri- ja igafugu parandustööstustes — 475.000 töölisega jne.

Kui tollid oleksid kõrgete palgade ja heade tööttingimuste eeltingimuseks, miks ei lange

töölise palgad neis tööstusharudes, kus kaitsetolle pole, nende madalate näljapalga normideni, mis maksavad teistest maades? Miks on juft nende alade töölise palgad sama kõrge, või veel kõrgemad, kui tollidega kaitstud tööstusharude töölise palgad? Kindlasti ei taha keegi tulla tõendama, et 3 miljonit transporttöölisi teenivad vähem, kui kõrge tollikaitse varjus töötavad töölised. Samuti on kolm miljonit bürooametnikke ja teenijaid, kes ei saa mitte teistest vähem palka, aga neid ei kaitse mingi toll. Ameerika mitmekesises mäetööstuses tegutsevad 1.090.000 töölisi, kes valmistavad uusi varandusi 5,4 miljoni dollari eest. 95% jelle tööstuse jaadusi on ilma tollikaitseta, kuid jellest hoolimata jutustatakse aastast aastasse neile töölisele, et nende võrdlemisi kõrge töötaja olla võimalik ainult kaitsetollide pärast.

On äärmiselt tähtis ütelda töölisele, et kehtmisel on palgad kõrgemad neis tööstusharudes, mida ei kaitse mingi tollimüür. Ei tarvitse ju tuua muud näidet, kui võrrelda vaid autotööstust tekstiiltööstusega! Sga asjatundja võib kindlalt öelda, et tollikaitseta autotööstuses saavad töölised enamvähemalt kõrget palka ning kasutavad parimaid töötingimusi. Selle tööstuse juhid tõendavad uskusel, et nad ilma parlamendi abita on end kindlustanud kogu maailma turgudel.

Tekstiiltööstus aga, mis nõudis kõrgeid tolle ja need ka jäi, kiratseb kogu maal, hoolimata äärmiselt madalatest palkadest. See tööstusharu nõuab aga veel uusi tollikõr-

gendusid. Samajuguseid võrdlusi võib tuua pea kõikidelt tööstusaladelt. — Kuidas saab siis kõnelda, et „tollid peavad kaitsema kodumaat töölisi“.

Ameerika töölise võrdlemisi kõrgeid palkasid tagavad hoopis teistjuga faktorid ja nimelt: 1) suuremad looduslikud varad, 2) arwurikkam ja parem masinate inventaar, 3) suurem rahaline jõud, 4) ühise töölise suurem tööviljakus, 5) laialine siseturg, mis mõnel alal on nii suur, et võimaldab massproduktiooni. Sma nende eeltingimusteta ei oleks viist ameerika töölise palgaolud palju paremad teiste maade töölise palkadest.

Kui kõrgeid tollid põhjustaksid kõrgeid palku, kas ei seletataks siis miks paljude Euroopa maade töölise palgad on palju madalamad ja nende töötingimused hulga halvemad, kuigi seal maksavad palju kõrgemad tollid, kui Ameerikas? Miks ei ela näiteks Tšehhoslovakkia, Wenemaa või Hispaania tööliskond sama hästi, kui nende ameerika kaasvõitlejad?

Need mõtteavaldused on niivõrd kaaluvad ja argumentidega põhjendatud, et jeni pole kaitsetolli pooldajad katkesti teinud neid ümber liikata.

See mis Ameerika kohta öige, maksab loomulikult ka meie suhtes ja sellepärast võime ühes Lewis'iga ütelda, et meie tolli tõstmise puhul töölise huvidest kõnelemine pole muud kui halva mängu maskeerimine ja juhtumate tegemine laialiste tarvitajate — ka tööliskonna ehitsele medamifeks.

Nõukogude-Wenemaal puhkapäewad kaotatud. Fantastiline ja tööliskonnale kahjulik katse.

Nõukogude võimude on täiesti ootamatult välja kuulutanud uue „reformi“, mis haarab kogu riigi majandus- ja kultuurielu. Keesoleva aasta 15. juunil rahvamajanduse ülemnõukogu teatas ametlikult, et on hädatarvilik kiire korras majandusettevõtete maksima panna vahetpidamata produktiooni- nädal. Segas otstarbeks pidi vastavates kohtades tehtama tarvilikke ettevalmistusi. Juba umbes 6 nädalat hiljem, nimelt 27. augustil, nõnda siis väga kiire tempol, avaldas nõukogude valitus dekreedid, mille järgi juba tulevases majandusaastas, mis algab 1. a. oktoobris, korraldatakse ümber tööstusettevõtteid ja nõukogude ametkonnad vahetpidamatu tööndala alusel.

Enesestki mõista ei või siin juttugi olla, enam-vähem asjalikust ettevalmistusest järese hiiglasuure katse läbiiviimiseks. Ent ülemus on käskinud, ja sellepärast peab see ka siindima. Juba nõukogude ajakirjandus toob waimustatuid kirjutisi „suure loomingu ajaloolisest tähtsusest“ ja juba teatavad ühised ettevõtteid ettepannud „reformi“ teostumiseft.

„6 päewa pead ja tööd tegema, aga 7-dal pead puhkama,“ nii kõlab igimana nõue tööaja korraldamise suhtes. Sga Nõukogude Wenese ei taheta töötajatele enam puhkust lubada. Puhkapäewa rahu on kaotatud. Niilidest peale ei ole enam tööaastas nagu enne 300 päewa, vaid 360 tööpäewa. Tööstusettevõtteid, kaubandus, nõukogude ametkonnad,

foolid — kõik peavad töötama vahetpidamata aasta läbi. Peale selle kaotatakse igajugused usupühad. Defreedi järgi on ettenähtud ainult 5 üldist revolutsioonilist puhkepäeva. Need on: 1. ja 2. mai, 7. ja 8. november, ja veel üks revolutsiooniline mälestuspäev (Lenini surmapäev, rahvusvaheline naistepäev jne. — ehk jälle iga aasta vaheldumisi üks neist päevadest).

Töötavad hulgas jaotatakse kuude rühma, kes siis vaheldumisi puhkavad. Niisuguse jagu töötavad järjest, kuna kuues viiepäevase töö järgi saab ühe töövaba päeva. Kui näiteks tööline tööle ajub puhkepäeval, siis saab ta reede omale puhkepäemaks. Tema teine nädal algab laupäeval ja uus puhkepäev langeb neljapäeva peale. Nii on igaal jaol omad puhkepäevad. Ngatahes lubatakse vahetpidamatu produktiooninädalale ülemineku ajal töölistele ja ametnikkudele mitte vähendada töövabu päevi (65). Neile lubatakse edaspidi puhkust 2—4 nädalani.

Vahetpidamatu produktiooninädalal läbiviimiseft enamliised majandusteadlased loodavad hiilgavaid tagajärgi.

Kui aga jeda vahetpidamatu produktiooni wähe lähemalt uurida, siis jõuame meendumisele, et ta mingisugust produktioonitõusu ei jaa tuua. Wastuolija, ta wõib aina halvendada tööliste töö- ja elutingimusi. Sest praegustes wene oludes ei ole mingisugust reaalfet põhjalust jellise juurejoonelise katse jaoks. Kõige pealt eeldab tema teostamine eeskujulikku ja laitmatut riigiparadii organisatsiooni, eriti tööstuse organisatsiooni, mis efiioones katsematerjalina ette nähtud. Wene tööstuse praegused organisatsiooniwisid on aga, wähesed erandid wälja arwatud, õige troostitud. Müüid aga tahetakse jellise armetu organisatsiooniga teostada juurejoonelist ümberkorraldust ja produktiooni tõsta ¼ wõrd wõi enamgi. Minult jee, fel mingit arusaamist pole tegeliku elu nõuetest, wõib uskuda jeda.

Vahetpidamatu produktiooninädalal organisatsioonides on wajalikud peale jelle

weel: ettemõtete tegewuskapitali märksalt juurendamine, kiire uute masinate hankimine, jett masinad kulumad ju müüid kiiremini, fajaade tuhandete urte tööliste ametisje panemine, eriti õppinud tööjõudude hankimine ja kiirem toorainete muretsemine. Need on pea kõik probleemid, milliste lahendamise wene majanduses ainult osaltjelt wõimalik.

See „reform“ wapustab töölistkonna ja üldje kõigi töötajate jeniiseid elumiije. Wõib ju wanasse puhkepäewa traditsiooni juhtuda kuidas tahetakse, wõib eitada jelle päewa usulist ijeloomu, aga jeda ühise, ühcajalise puhkepäewa kultuurilist tähtjust töötamate hulkade juhtes ei jaa kuidagi eitada. Criti tähtis on jee ühine puhkepäew wene töölistele ja ametnikkudele, kus 2 ehk enamgi pereformaliikmetest on kufjetöös tegewad. Sääraustes perefondades pannakse päris arusaadawatel põhjustel rõhju jellele, et puhkepäewa, oleks wõimalik jata mööda ühijelt. Ja kui nõufogude ajafirjanifud, arwestades jeda raskust, finnitawad, et walitjus jelle eest hoolt kandma jaab, et naine ja mees ühel ajal puhkepäewa jaawad, siis on jee otje lihtne fantafeerimine. Ei tule ka tähjelpanemata jätta, et paljud wene töölistes weel kindlalt hoiawad firiku poole ja pühitjewaid pühapäewa ja teiji kiriklikke pühi. Sellepärast tuelks algujett peale jeda arwestada, et mitte juft wähesed töötajatest ei ignoreeri uut korraldust, ja kawalistel pühade ajal jääwad tööle ilmumata. Täiesti wäljafannatamatuks ojutub aga koolielu. „Wahetpidamatu töönädala“ wiimine üldje kooli on mõtetu katse, mis ei wääri mingisugust reaalfet õigustamist. Sellest hoolimata nähtawasti nõufogude reformaatordid tahawad katjetada ka jellel pinnal.

Wõime enesele ette fujutada, et tulewifus, 5-tunnilise tööpäewa juures ühcaegse puhkepäewa kiifimist mingisugust erilist oja ei mäangi. Ent mahajäänud nõufogude Wene on weel wäga, wäga kangel jett tulewifurii-gift. Sellepärast peab jeealne töölistkond ja majandus kandma raskeid ohwreid uue katse heaks.

Rootsi ametiühingute keskliit 1928 aastal.

Rootsi ametiühingute keskliit on neil päewil awaldanud oma 1928. aasta aruande. See on elaw tunnistus järjest tõuswast ja organisatsioonilijelt tugewemast ametiühingulijest liikumijest. 1928. a. lõpul kuulus kesj-

liitu 36 liitu, 4386 ühinguga ja 469.409 liikmega. Aruandeaastal tõusis liikmete arw 31.435 ehk 7,2% wõrra. Sama liikmetefajw jatkub 1929. aastal, nii et kesjliitu praegu kuulub umbes 500.000 töölist. Aruande aas-

ta kestes peeti juuri ja kauakestvaid töömõitlust. Streigi või töötaolu läbi on ametiühinglased kaotanud umbes 4 miljonit tööpäeva. Toetusteks streigi ja töösulgude puhul anti liikmetele kogusummas 9.184.095 Rootsi krooni; see on kõrgeim määr, mis 1920. a. jaadil ühe aasta kestes antud jelleks otstarbeks. Nasta lõpul olid 406.899 liikme kohta maksimuse tariifilepingud.

Na Rootsi ametiühingud ei jäänud muudugi puudutamata töötaolekust. Kõige väiksem oli ametiühingute liikmete töötute protsent augustis (7,1%) ja kõige kõrgem detsembris (17,1%). Nasta lõpul korraldati üldine vastuaktioon järjest kasvavale ja ahvardavaks muutuvale kommunistlike

ametiühingute lõhkimispiüetele, mis vahepeal termel rindel ilma liikmete kaotusega on läbi viidud. Üksikud ametiühingud olid junnitud, kommunistliku ametiühingulise „ühituskomitee“ liikmeid, kui ka oja teisi kommunistlike ühisfrondimehi väljajaitma. Sellega lõppes fugu kommunistlik sõnestustöö.

Rootsi ametiühingute keskliidu kui ka üsikutute ühingute rahaline oluford näitab jannuti väga head pilti. 1928. a. oli keskliidul jissetulekuid 3.109.323 krooni, väljaminekuid 2.713.446 krooni. 1928. aasta lõpul oli keskliidu üldvarandusline seis 5.770.106 krooni, kuna ühingutel ühtekokku oli 36.332.805 fr., mis iga liikme kohta on 77,40 krooni.

Wabad ametiühingud ja Kommunistlik ametiühingute kongress.

Sabaw sõna ametiühingulise tegewuse üle.

Saksamaa ametiühingute liidu häälkandja „Gewerkschafts-Zeitung“ käsitab oma viimases numbris Berliinis peetud „Ametiühingulise opositsiooni kongressi“. Leht ei waata kongressi korraldamise asjaolude põrumugi tõsijamalt, kui see just hädapärast wajaklik. Ta ütleb sel puhul liühidalt: „Sgafordne uus konverents pidi leuitama mingi uue õrnistuse — kuni järgmise“. Kõll aga leht juhhib väga tõsijelt ametiühingute tähelepanu neile kohustustele ja wastutusele, mis neil sel korral on, kui nad mõjuvate tööriistadena tahawad kasulikkud olla tööliskonna mõitluses materjaalse ja kultuurilise paremuse poole.

„Ametiühingute juhtes on kommunistide teguwis jeda huffamõistetawam, sest ametiühingud ei tohi iialgi toetada pidurdamatut fraseoloogiat (sõnakõlhtumist). Sgajuguse ametiühingute mõitlusabinõu eelduseks on, et temast osawõtvad liikmed on walmis loobuma ülesseatud sihi hääks omast töökohast, ja jellega juuremalt jaolt ajutiselt ka oma igapäewajest eluülespidamisest. Kes aga jarnafel korral ei tunne wastutust, kes ei taha eneselt küsida, kas loodetaw tagajärg ka tõsijelt tajub kõi need ohwrid, mida tööliskond jellafel korral on sunnitud kandma, jee pole kellegi ametiühinglane, waid paremal juhul ainult kommunistliku lagastamisestkohale wastaw ja jobjw esitaja.

Kui katastroof poleks tööliskonnale nii äraarwamata juur, kui kommunistlike wale meeltustele järeleandmine ei tooks wastupanematult enesega tööliskonna aimuse jella-

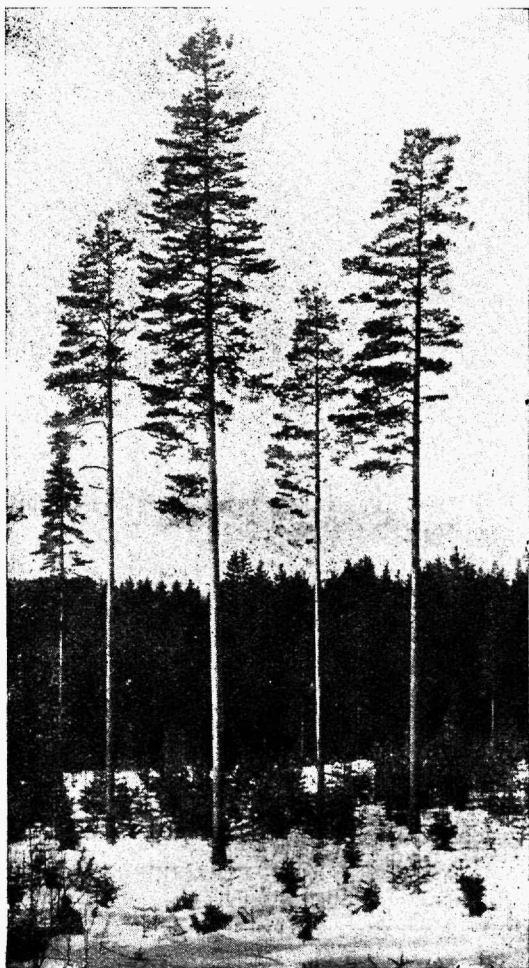
toe kokkumarijemist, jee tähendab ametiühingute häwimngut, siis oleks kommunistlike wale loojungite proowimine mõjuwaim abinõu jellele liikumisele igaweseks teha lõpp. Tööliskond termeneks jellest haigusest paugu pealt, aga ta jääks aastateks, kui mitte watakiimmeteks, majanduslikust mõitlusest järjest kasvawa tähtsusega faktorina wälja. Sellisele katastroofile wastu töötada, hoolimata kommunistlike walest mõnitustest, on iga ametiühingu aukohus. Põrem juba siidametunnistuse ta poliitiliste äritegijate poolt lasta end nimetada jofiaalshahistlike waleks äraandjateks, kui mængida mõituse ja wastutustunde wastajelt tööliskonna olemasoluga. Ainult tööliskonna huwides ja toetudes jellele ufaldusele, mida tööliskond jeniini awaldanud ametiühingutele, ei toeta meie erilist ametiühingulise opositsiooni kunstlikku kaswamist ja erilise opositsiooni kongressi kokkukuhumist wastutustundeta partei agentide poolt. Ametiühingutel pole mingit tegu „hümpatiseerijatega“, weel wähem aga erilist kiidulaulu keelutada organiseerimata tööliste juhtes. Kes tahab ametiühingulist edu ja tagajärgi, jee astugu ametiühingute miljonpealise wälke ja wõidelgu igajuguse desorganiseerimise wastu. Kellele aga ametiühing pole enam wäärt, kui tema abil upitada puiffi walelik poliitiline erakond, jee hüüdku aga pealegi: „Walige jaadikuid opositsiooni-kongressile!“ Kuid tal tuleb siis ka jellega rehwendada, et ametiühingulises liikumises tema jaoks enam ruumi pole.“

Meie jõulukülaline.

Fr. Müller'i järgi.

Jõululaupäeval 1926. a., kui ma parajasti olin koju minemas, kõitis mu tähelepanu tütarlaps, kes ühinda, walgel jammul minust möödus. Kui täna poleks jõululaupäew waewalt oleffin teda tähelepannud. Niilid aga, ilma et jelleks oleks olnud mingit

Mets talwel.

eeldust, äratas ta minu huwi. Tahtmatult waatasin tagasi, nägin, kuus ta nähtawalt wästinult jatkas oma teed, uurisn ühtlasi ta kaju, ta luitunud riideid, ta määrdumuid jalandusi. Ei sel ole kiiret kojuminekuga, mõtleffin ma. Kas tal siis mingit rõõmu pole tänasest õhtust? Wist mitte; jest ta nägu, oli tõjine ja silmis sügaw kurbus. Täheb ta iildse koju? Wõib olla polegi tal kodu.

Kaastunne hakkas häälitjema minus ühifu tütarlapse wastu, ja wõib olla oli tah wähe uudishimu, kui hakkasin teda jeirama. Tähelepanu äratamata järgnesin talle, ja mu aindus oli õige: ta tee oli sihitu. . .

Minu ees eksles inimene ühinda, maha-jäetuna, wõib olla kodutuna, jellal kui kõikjal rõõmjad inimesed pühitsefid jõulusi. . .

Ma kiirustasin jamme, möödufin tast, kõndisin wähekeste aega ta ees ja kõnetasin siis teda. „Armas preili, ärge ehmuige, et Teid tänawal kõnetab wõõras! Seirafin Teid, andestage, aga Teie äratasite mu tähelepanu ühinda eksledes tänawail täna, „armastufe õhtul“. Miks Teid peatafin: tahafin Teid aidata, kui see minu wõimuses. Ärge kartke mind, ja ärge mõistke mind walesti! Olge awalik: kas jaafin Teid kuidagiwiisi aidata?“

Tütarlaps waatas mulle kaua sõnatult otja. Märkafin, tal oli huwitel trotslik, tagasitõukaw wastus. Ta ei usaldanud mind; wõib olla oli tal jes suhtes kurbe kogemusi. Ent järskult ta mind siiski ei tõrjunud tagasi, ta waitis. Wuidugi oli tütarlaps kahewahel, pidi ta mulle usaldama oma häda, wõi mitte.

„Armas preili“, jatkafin ma, kui wastust ei tulnud, „wuidugi jaan aru teist, kui Teie ei tea, kas wõite mind usaldada wõi mitte ja kui ma küsifin Teie olukorda, siis wastafite: „Mis puutub see teisse? Teil on ju õigus nõnda rääkida, jest tõepoolest mis puutub minusse wõõra elu. Ent siiski tahafin tunda Teie elu, jest tunnen teile kaasa. . .“

„Soidke enesele oma kaastunne“, wastas tütarlaps. „Nõnda siis liikkate mu abipakkuwa käe tagasi — mida ma nii heameelega tahafin Teile ulatada. Sea küll. Pean ma lahkuma?“

Jällegi waatas ta mulle kaua silmi. Pi-farad walguwid filmi. Ta langetas pea ja lausus waitjelt: „Ei, jääge mu juure, siis pole ma nõnda ühinda! Tahan Teid usaldada, jest Teie pole kindlasti mitte säärane, nagu teised mehed. . .“

Ta minu ettewaatlikkude küsimuste kaudu selgus niilid kurb ja nii jageli kuulnud lugu:

Tõõkoha kaotanud, asus ta ihe wana proua juure elama. Warsti ei jõudnud ta enam oma magamisajame eest maksta, oli junnitud uut ulualust otsima. Tütarlaps pidi minema, aga majateenijakohyta leida on

putshi tagasi liikkavad ja põhjeadust mingi-
jugausel teisel teel ei piia muuta, kui jellel,
mis põhjeaduses eneses ettenähtud." Kodan-
luse vastus jellele on aga valmistamine la-
hingule terwel kiinil.

Seijuford on jarnane 1914. aastale. Nagu
tolkorral kuretahtliku ulitmaatumiaga Ser-
biale juftui lahendada taheti puht Austria
asja, rezultaadiks aga tuli ilmajõda, nii käib
ka praegu mõtlus ainult näilijelt põhjeadu-
duje muutmise ümber, tegelikult aga asjade
pärast, mis Euroopale on juurima tähtju-
jega. Rahurikkujad on jarnad, kes 1914.
aastalgi. Tolkorral olid nad tagurlije mo-
narchia toed, täna harrastavad nad neidsamu
fihite ilma monarchiata, fajhistidena.

Sellepärast näeb rahmuswaheline fa-
hismiwastane mõtlusorganisatjioon Austria
olukorras asjaolm, mille tähtjus ulatub üle
Austria piiride. Ühes üleskutjes jelgitab ta
jeda ja teeb wastamaw järeldused. Muuhul-
gas on üleskutjes järgmist:

„18. oktoobril 1929. a. esitas Schober-Vau-
goin'i walitus parlamendile põhjeaduse
muutmise kawa, mis Austria tööliskonnale
— nagu Serbia ultiimaatumgi — muud ei
tähenda, kui häbiwäärjet allumist kodufaitje-
fajhistide mõimule ehk otjemat wastuhakka-
mist. Needsamad jõud ja fihid, kes Serbiale
peale jundisid jõja, on ka jeeford jälle platjis!
Kodufaitje diplomaadid — aadlikud, liidu-
wäe kõrged ohwitjerid ja nende aktiwised jõe-
rad kodufaitjeorganisatjioonides, oja kõrge-
mast walitusbürookraatjast ja waimulikkudest
on kõik teenistuswalmilt toetamas juurkapi-
talistide joomi täidejaatmist, nimelt, Austria
töölisklassi jälle teha jama faitjetuks, nagu
ta jeda oli wana monarchia päewil. Austria
töölisklass on aga jelleks liig tugew, et teda
juudetakse liiua parlamendis enamusega mõi
jälle waleliku ajakirjanduse ja koosolekute
rünnakuga walijate ees.“

Sellepärast kodanlus valmistubki jõja-

riistadega mõtluseks: „Ultimaatum on esi-
tatud, ja paljud tundemärgid lubawad ole-
tada, et ellutärganud habssburglik reaktjioon
radikaaljemate põhjeadusreformi ettepaneku-
te tõenäolisel tagasilikkamisel jälle haarab
jämeda mõäemõimu järele, et jellega päästa
kõdunenud Austria wäikekodanlust ähmar-
dawa hukkumise eest.. Mõtlemaajundiv on
jellejuures ka liiduwalitjuse ja tema juhti-
wate organide sõbrustamine kodufaitje-
fajhistidega. Wiimastel päewadel on pealegi
jelgunud, et fantsler ja sõjaminister Vau-
goin ühes kurikulja putshi-major Rabstiga
ja mõningate teiste kodufaitje kindralitega
on pidanud nõu, kas mitte kodufaitjet jeda
sõjawäe ülemjuhatusjale allumaks. Sõjawäe
brigaderide nõuupidamisel on tjegei wälja töö-
tatud juhtnõõrid koostööks sõjawäe, politjei,
jhandarmeeria ja kodufaitjega ja olla kokku-
jeatud märguandeploanid teatud kohtades.
Nendeft korraldustest, mis tehtud ühjelt riigi
juhtiwate organide ja illegaaljete fajhistlik-
fude bandede wahel, jelgub, et riigipöörjate
sõjawäeline juhatus pleanitjes Wiini wallu-
tada kodufaitje kõrgele järjele tõstetud liidu-
maade truppidega, kuma kodufaitje tagawara-
ojad liidumaades peawad hoolitjema töölis-
konna allajurumise eest.“

Kõik need asjaolud on mõimalikud raha
tõttu, mida kapitalistid, kes muidu kurdawad
majandusliku olukorra raskust, annawad
järjekindlalt nende organisatjioonide toeta-
mijeks.

Ülalmainitud üleskutje lõpeb järgmijelt:
„Kui kodanlus walib mõimutee, siis tuleb
tal tegemist teha tööliskonna fibestatud ja
hirmja wastupanuga ja terve ilm jaab weel
ford — loodame, et wiimast forda — Habss-
burgliku reaktjiooni jõeada kureitöö tunnista-
jaks olema, mis kahjuks jällegi mõned tuhan-
ded jurnuid, mõningad kummed tuhandes ha-
watuid, leski ja waeslapsi ja täielikult jegi-
paitjatud majanduse järele jätab.“

Sotsiaalsest tööõigusest.

Selle aluseks on tugewad ametiühingud.

Rahwamajandusõpetuse klassiker Adam
Smith oma uurimuses rahwaste rikkuse alal
fujutas tööd kõigi wäärtuste allikana ja jelle-
lega märkis inimliku tööjõu kallihinnalijeks
wäärtuseks. Tööõigus, mis hoolitjeb töö-
õigsuliste põhialuste eest, peab kõige pealt
olema jotsiaalne. Kui jälgida tänapäewa töö-
õiguse jotsiaaljeid jooni, siis mõime jõnda nii

mõnegi huwitawa tulemuseni. Saksa põhj-
eaduse artikkel 163 ütleb:

„Tga faksalase kohus on, tema ijelikku
wabadust piiramata, omi waimitji ja kehali-
jõude fajuutada nii, nagu jeda nõuab üldjuse
kafu. Tgal faksalasel peab mõimalus olema
majandusliku tööga endale muretsjeda elu-
ülespidamist. Kui temale aga ei juudeta

anda töövõimalusi, siis hoolitsetakse tema hädamajaliku üllespidamise eest, mis lähemalt määratakse erilistes riigiteadustes." Siin on siis jutt kohusest ja ühteaegu ka **töövõimalusest**. Seaduslikult on see töövõigus teataval määral kindlustatud tööstusnõukogude teaduse § 84-ga, kus on seaduslikult ettenähtud tööliste ja teenijatele lahtilaskmiseks teiste neis ettevõtetes, kus olemas tööstusnõukogu või valitud tööstuse vanem. Sellega on natuke piiratud töötaval inimesel lajuvat raskest olemasolu ebakindlust ja hädaohtu, igal ajal ja ainult ettevõtja heakskiitmisel järele jääda töötada ja osutada tänaval.

siisalt seifukohalt. Kui ei taheta üldjuhtele nii hinnalist vara, nimelt inimlikku töödudu hävitada, siis ei tohi tema eest tajuda mingil tingimusel vähem, kui vajalik elualamääraks. Tööjõud on oma kandjaga lahutamatuks teatud ja palk peab töölistel võimaldama hankida elu alalhoides vajalikke toiduaineid, riideid kui ka teisi elamiseks vajalikke esemeid. Kuid selgus, et see kõrgesti ülistatud „vaba võitlus tööturul“ tööliste ei kindlustanud elu alammäärat. **Alles ametiühingulise organisatsiooni võim** suutis takistada inimliku töödudu ebajõhkaalset väljafurnamist.

„Ametiühingud on aastatuimneid kestmas

Waesed otsimas hilissügisel rikaste wäljadele mahajäänud kartulaid.

Töövõigus annaks wähe kasu, kui tööd ei tajutaks õiglase tasuga. Wana kapitalistlik arusaamine lähtus sellest, et waba võitlus tööliste eneste seas kindlustab igale ihele õiglase tasu, võitlust arvestades iga tööline arendawat kah ühteaegu omi jõude wiimase võimaluseni, mis jällegi olewat kogu rahwamajanduse huvides. Selle n. n. wabameelse majanduswaatega arwati ühtlasi õigustada võivat kah töölistkonna vastu sihituid koalitsioonikeeldu. Ent järease seifukoha wale selgub tohe, kui palgaküsimust waadelda fot-

wõitluses tegelikult tasakaalustanud wormilise iheõiguskuse töölepingu mõlemi osalise wahel." Sarnane lause seifab tööstusnõukogu teaduse ametlikus põhjenduses. La tunrustab ametiühinguid teaduslikult, mida hiljem leiame ka paljudes teistes töövõigustes määrustes, kõigepealt tariif- ja wafekohtute alal.

Töövõiguse jõhkaalne mõte on eriliselt tugetaw jalka tänapäewases wafekohtute teaduses, mille vastu ettevõtjaskond praegu nii wäga ägedalt wõitleb. Niit, kui jõhkaalse õi-

guje kaitsta, on enesele jätnud diguise palga mõitlustes faaşa otjustada, kui need mõitlused teevad kahju üldhujele. Säärane üldhujehuvide kahjustamine on näiteks hiigla tööfulub, kus tööta jäävad tuhanded töölised. Samuti ettevõtete julgemine, mis end rahvamajanduslikult kuidagi digustada ei laje. Ra fiin on riigil jeaduslikult digus mahela astuda.

Sellest jelgub, et jatta töödiguises jotsiaal-

ne mõte on juba wallutanud hea tiifi maad. Oma põhjalustes praegune töödiguis näeb ette, et filijumise tulevad pooled — ettevõtjad ja tööliskond, on ühinenud, organifeerunud ametiühinguis. Mida tugavam ametiühinguline organifatsioon, jeda paremini töödiguis juudab kaitsta tööliskonda. Ametiühingute ajendamine jeeaga ühtaegu juurendab ka töödiguise jotsiaalset ijeloomu.

Sotsiaalne ümberkorraldus.

Ühiskonna ümberkorraldus areneb hiigla kiire tempos. Soolimatult ja vüllma käega haarab tehniline ja tööstusline areng ühiskondlikku ühiselu, ei ole paigal tammumist, ei mingit tagasi-pööramist. Miljonid inimesed fistakje wälja oma wanadest harjumustest, tekkivad itta jälle uued filijumused ja neid waja lahendada! Palgatööliste fiht, kes ainult oma tööjoudu wõib müüa, kaswab järjest juuremaks. Suurem osa rahwast elab praegu oma palgatööst. Nende arm, kes elatawad end tööstujest, kaubandujest ja liiklemijest, kaswab aasta-aastalt. Linnad arenewad hiiglakejffkohtadeks, kus miljonid elawad kofkufurutult walgujeta ja päikejeta. Perefond fistakje laiali, jett ka naine ja ijegi lapsed, kui nad jõudnud jeaduses ettenähtud wanadujeni, peawad tööd tegema ja leiba teenima, peawad lahutama üksteijest, nähes teineteijst jageli ainult puhkepäewadel. Siia juure jeltfij weel olemasolu ekafindlus, mis kõige tugewamini awaldub, järjest kaswawas ja jagedamaks muutuwes tööpuiduses. mis häwitab waimu ja teeb kõige julgemagi araks. Tööpuuduse tagajärjeks on jageli loobumine jenijest kufest, jett on wähe wäljawaateid jellega niipea jälle leida enam-wähem findlat jissetulekut. Ra kõige parem koht ei findlusta tänapäewal leiwasaamist. Meie aja tempo ei tunne mingijugust kawa-teestwat jeotust; mis täna weel näib kindel on homne juba kofku warisenud, lõhutud, maha jäänud. Ühiskonna alustoed on wapustatud, jellepäraft pole wõimalik ka inim-likkude jissejeadete kestvus.

Ühiskonna majanduslik struktuur on jölnutu tehnilijest edust. Suured ümberkorraldused tehnilijel alal, nagu aurumafina, trükifunzsti ehj raadio leiwutamine, on tekitanud juuri muudatuwi majanduselus. Et meie ijefe jeejame kett jeda arengu keerist, ja iga ükfif meist on kaasaaitaja ja kaasaalooja jes juures

ümberkorralduses, jellepäraft märkame ijefe jeda juurt muudatuwt vähem, mis päew-päewalt meie filmi ees ja meie kätes toimub. Masinate hiiglaajawutused, mis praegu kaupade walmistuse käiku walitjewad, ületawad inimlikku ostujou. Mafje ijegi summitud piirama produktfiooni. Rahwa ostujou ei wasta kaupade hulgaale. Sellise juure kaupade walmistamise juures on wõimalik müügijprobleemi lahendada ainult jel teel, kui töstetake tarwitajafonna ostujoudu. On tarwis tösta inimeste töötasu ja palka, et nad jõualfid osta kaupa ja jeda ära tarwitada.

Sotsiaalset ümberkorralduwt põhjustab majanduslik areng. Sellepäraft on häda-waljalik teada, kuidas toimub majanduslik ümberkorraldus. Saja aasta eest tundis inimene, kellel oma kodu juure tuulus paar wafamaad maad, end täie diguslikku põllupidajana, ja jona proletaar oleks temale tundunud haawatavana. Tänapäewal on nad jamas jeejuforra, nagu miljonid töölised — majanduslik areng on neid heitnud firmat. Ei jaa kuidagi mainimata jätta, et ka omanduje asjades on toimunud põhjalikud muutused. Mõneümne aasta eest walitjes alles perefondlik ettevõte. Suured wabrikud, mäetööstused, fideabimõud, ettevõtted olid koondunud ühe perefondna kätesse. Olgu fiin nimetatud näiteks kas wõi Krupp Esjenis ja Siemens Berliinis. Tänapäewal elab firma nimes jónafe aktsiafelts, milles jeltgesti awaldub, et aktsia kätte on läinud otjustamise digus. Ei tunta firmat, ei tunta ta tööd, ei nähta ta töölisi ja ametnikke, ollafje ainult kaasomanij ja wõetake kuhjaga raha wastu. Kui ettevõtte ei taju end hästi, fiis ei omandata enam aktsiaid; mis jel puhul töölifeste ja teenijatest jaaab — pole aktsionäri mure. Wõrjigeenijest loetake jeda, kes kaugele ette näeb et aktsiatega lood

pahad ja neid õigel ajal hea hinnaga ostab jokitada teije mehe kaela.

Ent sotšiaalne ümberforraldus, jellest hoolimata, jammub oma teed. Tempo on praegu kiirem kui enne sõda ja ei ole kiidagi võimatu, et ka meie waimline arenemine sõltub aja tempost. Ka waimilisel alal muutume järjest. Meie waated on teijed, meie otjus-tarne asjade üle juurema arusaamisega. En-dised kodukoetud waated abielule, usule, moraalile on ammu juba heidetud üle parda. Kiud ülekõhtune oleks ütelda, et praegused inimesed on vähem moraalised. Waremalt mängiti awalikkuse ees moraalist otje tikkumat jeltskonna-inimest, aga seal, kus ei nähtud, lubati enesele kõige jõhkramaid tegusid. Tänapäeval liiguvad inimesed wabamalt ja sealjuures mõistlikumalt. Waba waimline ja kehaline liikumine, nagu jeda õpetanud sport, teeb inimese julgeks ilma et sealjuures üle astutakse jöhwirje joneest.

Sotšiaalne ümberforraldus muidugi wormib ka inimese teijeks. Majanduslik elu jedawõrd jügamasti haarab inimlikku koos-elu, et jelle wastu pole võimalik wõidelda. Kes tahab ujuda wastu wett, jee peab wars-

ti enesele tunnistama, et ta jedawiisi edasi ei jõua. Tahes wõi tahtmata peab tänapäewal igauks kaaja minema ajaga ja targasti teeb jee, kes end warakult ostab jeda asjade kaitu. See on eriti tähtis töölistele. Wiiskümmend aastat tagasi jaadi weel päris hästi läbi ilma organijatsioonita; majandusliku edu kait oli küll kiire, aga töökoja wahetamise wõimalusi oli rohkem. Hädaõrrol oli wõimalus itkagi weel isikliste läbirääkimiste kaudu ettewõtjaga midagi enese kujukse ära teha. Müüd pole jee enam wõimalik. Iffik ei maks enam midagi — jind ei panda tähelegi, jurutakse kõrwale. Ettewõtjad on ühinunud, paljude lepingute, kartell-lepingute ja teiste kookulepete kaudu on nad tihedamini jeotud kui töölised ja teenijad. Peale jelle on ettewõtjatel raha ja weel kord raha, ja raha eest on lõppude lõpuks wõimalik kõike jaada. Töölistel pole aga muid kui oma organijasioonijõud, mida tõwendada ja juurendada jellepärast hädawajalik. Sotšiaalne ümberforraldus pole weel lõppenud, ta jammub järjest edasi ja nõuab tööliskonnalt jelget ja kindlat jaisu-koja wõtmist.

Punaste ametiühingute internatšionali telgitagustest.

Weider waheluhtumine Taani ametiühinguga.

Juhuslikult on awalikuks tulnud üks kommunistlikkude ametiühingute internatšionali (profinterni) kulisjide tagune asjaolu. See waheluhtumine on väga iseloomustaw profinterni rahnuiswahelise taktika juhtes.

„18. augustiks k. a. oli taani laewakäitjate kongress koku kutjutud. Ühiksest aega enne kongressi otjustas taani laewakäitjate liidu juhatus kongressile paluda ka wene weetransporttöölise liidu, kellega taanlased olid sõlminud sõpruslepingu. Wene liit ei jaanud ainelise kitiikuse tõttu läkitada kongressile oma jaadikut, aga otjustas kongressi terwitada kirjalisult. Terwituse kirjutas liidu juhatus. Ent müüd järgnebit loo kõige hurwitawam oja. — Terwituse tekst otutus kõlbmatuks. Profinterni Skandinaawia-Balti organijeerimisosafond leidis tekstis juure puuduse: kirjasi ei olewat jónakestli reformistide (j. t. wabaametiühingute) äraandja otast, ega jellest, et nad toetatwad imperialistlikkude wõimude ettewalmistusi nõukogude riigi wallutamiseks. Suuduw oja isjati juure ja jaadeti tagasi liidule. Müüd aga keeldus weetransporttöölise liidu esimees Wöstrom täien-

datud terwitusele alla kirjutamast, põhjenda-des oma keeldumust jellega, et ei olla jüguigi jünnis taani jeltjimeestele kirjutada jäära-feid asju. Ta ei kirjutanud ka järgmisele kirjutusle alla, kus täiendus oli wahemundatud ja kuhu oli paigutatud ainult lause „et reformistlikud juhud teewad äraandja tööd.“

Usjast teatati Wenemaa ametiühingute kesjliidu juures töötama wälisjuhete komisjoni sekretärile Wkulowitšile, kes muidugi mõista wooldas kirja lõppu ja siis jaadeti kiri ära.“

Müi kirjutab jellest loost „Trud“, 20. nowembril k. a., nõukogude ametiühingute peahädleandja. Ent jellega ei lõppenud siiski weel terve lugu. Profinterni sekretariaat awalbas oma otjuse, milles hukka mõistetakje wene weetransporttöölise liidu jaisukoht ja wene ametiühingute kesjliidule jüdamele pan-nakje lõhkuda „üld-skandinaawialine waturerwolufjiooniline nõukogudewastane front“, mille loonud „amsterdaamlased pahempool-lete traumaelanerite tugewal kaasabil“. („Trud“, 20. augustist).

22. augusti „Trud'is“ püüab „jüüdistatam“ meetransporditööliste liidu esimees asja õiendada. „Sõprusleping taani laevafliitjate liiduga sunnib wene liitu „taktika küsimustes olema väga ettevaatlik,“ kirjutab Bõstrow, „ja ma ei tahtnud võimaliku taktilise wea eest jügugi wastutust enese kanda wõtta, sest teab ju igakuks, et reformistide juhid iga illearuse lauie kergesti wõiwad ära kasutada meie wastu.“ Selline enesewabandamine waevalt päästab „leplikku“ liidu estmeest. „Trud'i“ toimetus wastab talle, et „see, mida ilm. Bõstrow peab võimalikuks, faktiliseks

waks, ongi just profinterni ja kominterni wõitlusjoon, mitte ametiühingulise ühtluse kui sarnase poole ei pea püüdma, waid „reformismi ja jotsialismi wastase wõitluse põhjaluse“ poole. Lühidalt, mitte ühine wäärind kapitali wastu, waid ühine wäärind „reformistide“, s. o. wabaametiühingute wastu.

See wahetuhtumine näitab meile weel kord selgesti, kui wõrd wastutustundeta on profinterni taktika: ollakse walmis kogu moodjat ametiühingulist liikumist häwitama Wostkwa poliitilise märguõna kasuks.

Näljahädad keskajal.

Lüttichi munga jutustus 1200 aastast.

Nagu kroonikatest näha, tuli keskajal väga sageli ette näljahädadid, — juurematel ja wäitjematel maa-aladel. Kuna keskajegne elu tugenes naturaalamjandusele, siis olensid ka hädad peaaasjalikult looduslikkudest tingimustest, nagu halb saak wõi halbade liikle misabinõude juures looduslikud takistused toiduainete edajitoimetamisel ühest kohast teise. Wali talw wõi wihmane suwi, rahesadu, weeniputus wõi tahjurite siginemine — see kõik kas häwitas kogu saagi wõi ei lastnud jeda realiseerida. Näljahäda puudutas siis pea rahwa kõiki osi, keegi ei saanud kuskalgiltki midagi. Nakkushaigused mürdsid maha tuhanded inimesed, parwede wiisi liikusid waejed inimesed maal ühitult ringi, kõikjal walitjes ahastus ja meeleheide.

Reegi Lüttichi munk Reiner kirjeldab oma kogemuste põhjal 1200. aasta näljahäda nii: Aastal 1194 oli wiljasaak väga hea ja ruffi mõõt maksis 4 solidi (keskajegne raha). Sellele järgnes harukordset karm talw, mis rikkus oraseid ja wiljahind tõusis aegamööda. Mai kuul 1195. a. maksis ruffi mõõt 18 solidi. Ka suwi osutus külmaks ning wihmarikkaks ja lõikus oli halb. Alga ka järgmisel suwel äpardug enamasti lõikus ja ruffi mõõdu hind tõusis 40 solidini, see on kümnefordjeks. Selle tagajärjeks oli, et rahwahulgad ei saanud enam üldse osta wilja ja nad hakkasid end toitma lõpnud loomade lihaga, jegasid

lelwa taigasje sawi, puujuuri, -foori ja kõikjugu muid asju, mida wõis närida. Lu gematu hull inimesi suri nälga, laibad wedelesid tänawatel ning forterites, sest et neid ei jõutud otsekohe matta. Igal pool mürgitas hirmus hais õhku ja nakkushaigused lewinesid wälkkiirusel. Ellujäänud inimesed olid meeleheitel, mida juurendas weel asjaolu, et wiljaga spekuleerijad kergitasid oma hindu.

Ilmalik ja waimulik ülemus sageli ei liigutanud sõrmegi hulkade häda wähendamisjeks, jättes nad lihtjalt taatuse hooleks. Mm waimulik seisus luges enese ülesande täidetuks, kui ta pidas kirikutes palweid, et jumal heidaks armu nälga surewa rahwa peale. Ja see oli ka kõik.

Tänapäewal ei tule kultuurriikides enam ette jeejugaheid üldiseid näljahädadid. Kui kuskalil äpardub lõikus, siis leidub ifka maailmas kohti, kus on ülejääke ning praeguste liikumismahendite juures pole raske neid kiiresti toimetada hädalistele. Kui sellest aga hoolimata „kallid ajad“ piinawad ifka weel rahwahulki, siis mitte sellepärast, nagu wannasti, et looduse and liig wäike ja kõigile ei jattu, waid selle põhjusjeks on praegune majanduskord. Seda on tarmis nüüd parandada ja muuta, sest loodusest on inimene juba saanud jagu.

Teateid ametiühingutest.

Ametiühingulise nelja maa konwents Luxemburgis.

Septembris asutatud nelja-maa liit. kuhu kuulusid 2 esindajat Luxemburgist, Belgiasst,

Saksast ja Brantjusest, pidas 18. novembril Luxemburgis oma esimest koosolekut, mida juhatab Rahwuswahelise ametiühingulise liidu peasekretär ja millest osa wõtsid ka rahwuswahelise ehitustööliste, mäetööliste ja

metallitöölise sekretärid. Peale selle, kui põhjalikult oli käsitatud Luxemburgi ja tema piiriäärsete tööstusrajoonide omapärast olukorda, waliti töökomisjon, kes peab tegema täpse plaani ühtlaseks fihutustööks, ja selle esitama 6. jaanuaril kokkutulewale komiteele. Töökomisjoni waliti Bondas (Belgia), Brandt (Saksia), Eisenring (Brantfufe) ja Rrier (Luxemburg).

Rahvuswaheline maatöölise föderatsioon.

Rahvuswaheline töökongress avaldas 1928. aastal inglise- ja prantsusekeelses juletuskirja maatöölise organisatsioonide ja nende esindamistest. Maatöölise liikumisele waga tähtis on selle juletuskirja wiimane peatükk: „Maatöölise ametiühinguline liikumine“. Maatöölise-internatsionaal on selteparast otjustanud selle wiimase peatüki tõlkida ja ka keele pealkirja all: „Maatöölise organisatsioonid“ ja jeda lasta trükkida. Sellest loodetakse palju kasu maatöölise organisatsioonidele.

Cesti Toidu- ja Maitseainete töölise Ametiühingu esimene peakoosolek.

Käesolewal juwel tegi Cestimaa Tööliseühingute Refliit kolmele Tallinnas asuwale toidu- ja maitseainete kutseala ametiühingutele, Cesti toiduainete töölise ametiühingule, Tallinna toidu- ja maitseainete töölise ametiühingule ja Tallinna leiwatöölise ametiühingule ettepaneku ühineda ja moodustada uus ametiühing. C. L. Refliidu ettepanek leidis jooja wastukõla kõigis ametiühinguis. Moodustati ametiühingute waheline komisjon, kes töötas wälja põhikirja ja selle registreeris.

Ühispäewal, 8. detsembril pidas uus ühing — Cesti Toidu- ja Maitseainete töölise ühing oma esimest peakoosolekut. Waliti ajutine juhatus ja rewisjonikomisjon. Pääwatooras oli ka Cestimaa Tööliseühingute Refliitu astumise küsimus, mis ka täielikus üksmeeles jaatawalt otjustati. Endistele ühingutele, misjuga ei ole weel lõpulistult liitwideritud, tehti ülesandeks liitwiderimist lõpetada 1. jaanuariks 1930. a.

Tallinna Raamatukõtjate Ühing asutatud.

Tallinna trükitöölise ühingu juures tegutjes juba kimmefond aastaid täiesti isejaiswalt raamatukõtjate ojakond.

Wastutaw toimetaja J. Piiskar.

Virjastuse o.ü. „Täht“

Runa ojakonnana ei jaadud awaldada ni juurt tegemist, kui jeda joomiti ja et ojakonnal püüduwad juriidilise isiku õigused, otjustasid ojakonna liikmed, agaramate tegelaste algatusel, moodustada uue ühingu, misjuga moodats kõiki raamatukõtjate, kartooniaaduste valmistamise ja lineerimise tööstusalade töölisi.

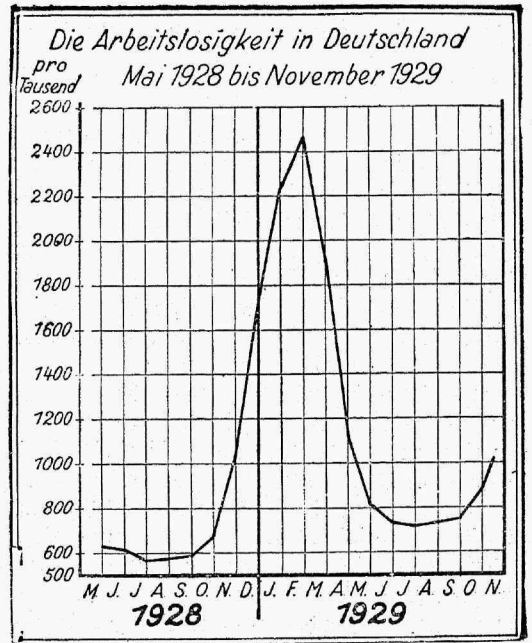
Neljapäewal 28. novembril pidas ühing oma esimest peakoosolekut, kus waliti juhatus ja rewisjonikomisjon. C. L. Refliidu hääleandjat „Töölise Hääl“ otjustati tellida kõigile liikmeile.

Uus ühing tahab ka edaspidi jääda tihedas kontakti trükitöölisega ja jääda C. L. Riidu liikmeks.

Õngi juba märgata elawat huwi raamatukõtjate ridades ühingu wastu. Uute liikmete juurdewool on alanud.

Loodame, et ühing peagi juudab koondada kõik Tallinna raamatukõtjate, lineerimise ja kartooniaaduste töökodade töölised enda ümber.

Tööpuudus Saksamaal tõuseb.

Üllatoodud diagramm näitab pilnikult tööpuudust Saksamaal möödunud ja käesolewal aastal. Tööpuudus jaatutas oma tipu käesolewa aasta weebuarikuus haarates ligi 2½ miljoni töölise. Sumel wähenes töötute hulk juri 600 tuhandeni ja on niilid uresti tõusmas, alitades üle 1 miljoni.

Wäljaandja C. Tööliseühingute Refliit.

Trükitöölise, Tallinnas W. Pärnu mnt. 31.

